

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 625/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Arendackým, Železničiarska 13, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-14C/332/2001 (pôvodne Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 14C/332/2001) a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 4Co/136/2007, sp. zn. 4Co/549/2012, sp. zn. 4Co/550/2012 a sp. zn. 4Co/223/2015 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B2-14C/332/2001 (pôvodne okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14C/332/2001) a postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 4Co/136/2007, sp. zn. 4Co/549/2012, sp. zn. 4Co/550/2012 a sp. zn. 4Co/223/2015. Sťažovateľ sa domáha finančného zadosťučinenia v sume 15 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobkyňa [REDACTED] sa žalobou podanou 16. augusta 2001 pôvodne okresnému súdu domáhala vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov so sťažovateľom ako žalovaným.

3. Okresný súd vykonal prvé pojednávanie vo veci až 13. júna 2003, teda takmer 2 roky od podania žaloby. V priebehu nasledujúcich 12 mesiacov sa uskutočnilo celkom 5 pojednávanií, v období od 19. mája 2004 do 22. júna 2005 sa nekonalo žiadne pojednávanie a okresný súd nevykonal žiadne úkony smerujúce k ukončeniu veci. V nasledujúcom období 9 mesiacov okresný súd uskutočnil 3 pojednávania a napokon na pojednávaní 1. marca 2006 okresný súd vyhlásil prvý rozsudok vo veci. Tento rozsudok bol neúplný, bolo potrebné rozhodnúť doplňujúcim rozsudkom, a to 2. marca 2007, t. j. 12 mesiacov po vydaní pôvodného rozsudku. Rozsudok okresného súdu zrušil krajský súd uznesením sp. zn. 4Co/136/2007 z 28. novembra 2008. Predmetný rozsudok okresného súdu takto nemožno považovať za úkon súdu, ktorý by smeroval k ukončeniu veci bez zbytočných priet'ahov. Krajský súd v odvolacom konaní tiež nerozhodol bez zbytočných priet'ahov.

4. Po vrátení veci okresnému súdu tento vykonal prvé pojednávanie až 13. januára 2010, teda po vyše 13 mesiacoch. Okresný súd následne realizoval úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci samej, nie všetky však boli efektívne, keď viaceré pojednávania boli odročené bez toho, aby sa konali.

5. Na pojednávaní 21. mája 2012 okresný súd rozhodol v poradí druhým rozsudkom. Aj tento rozsudok bolo potrebné doplniť uznesením z 15. júna 2012, a to z dôvodu rovnakej vady, aká bola aj v prvom rozsudku. Právnemu zástupcovi s'ťažovateľa bol rozsudok doručený 26. júla 2012. K odvolaniu s'ťažovateľa sa žalobkyňa vyjadrila podaním z 20. septembra 2012, krajský súd ako odvolací súd rozhodol až 21. februára 2014 uznesením sp. zn. 4Co/549/2012, 4Co/550/2012, ktorým opäť rozsudok okresného súdu zrušil. Aj vzhľadom na opakujúce sa chyby v rozsudku tento úkon nemožno považovať za úkon smerujúci k ukončeniu veci. V tomto štádiu trval predmetný súdny spor viac ako 12,5 roka.

6. Okresný súd napokon rozhodol rozsudkom 8. decembra 2014, ktorý bol právnemu zástupcovi s'ťažovateľa doručený 20. februára 2015. S'ťažovateľ proti tomuto rozsudku podal odvolanie zo 6. marca 2015, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 4Co/223/2015 z 28. septembra 2016 tak, že ho vo veci samej potvrdil. Vo výroku o povinnosti zaplatiť spoločne a nerozdielne súdny poplatok rozsudok zrušil. Okresný súd v tejto časti rozhodol uznesením z 3. januára 2017. Od tohto momentu okresný súd vo veci samej nekonal, vykonával iba úkony spojené s podaním dovolania s'ťažovateľom. Tieto skutočnosti však neodôvodňovali nekonanie okresného súdu, čo sa týka náhrady trov konania. Konanie nemožno považovať za skončené, hoci je v merite právoplatne rozhodnuté, ale súd ďalej koná o pridružených nárokoch, napr. o náhrade trov konania.

7. Dovolací súd uznesením sp. zn. 3Cdo/20/2020 zo 14. apríla 2021 dovolanie odmietol. Napriek tomu okresný súd o nároku na náhradu trov konania rozhodol až 23. novembra 2022. Proti tomuto uzneseniu podal s'ťažovateľ odvolanie z 19. decembra 2022, o ktorom bolo rozhodnuté 30. júna 2023. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo právnemu zástupcovi s'ťažovateľa doručené 22. septembra 2023. Napriek tomu o výške náhrady trov konania rozhodoval súd prvej inštalcie ďalších vyše 10 mesiacov. Predmetné rozhodnutie bolo právnemu zástupcovi s'ťažovateľa doručené 5. augusta 2024. Až týmto rozhodnutím možno považovať poskytovanie súdnej ochrany v danej veci súdmi za ukončené. Uvedené rozhodnutie bolo doručené právnemu zástupcovi s'ťažovateľa takmer po 23 rokoch od začatia konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka, že mestský súd (pôvodne okresný súd) a krajský súd ako odvolací súd v napadnutých konaniach postupovali neefektívne a so zbytočnými priet'ahmi, čím porušili označené práva sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru.

9. Zo súdneho spisu je zrejmý vznik zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní. Nejde o nijako zložitý prípad, osobitne pokiaľ išlo o priet'ahy v záverečnom štádiu konania, v ktorom sa rozhodovalo už iba o otázke náhrady trov konania. Ani prípadná zložitosť prejednávanej veci však neospravedlňuje celkové trvanie konania, ako to uvádza sťažovateľ s poukazom na judikatúru ústavného súdu.

10. Vzhľadom na opakovanú nečinnosť súdu prvej inštancie, na nečinnosť odvolacieho súdu v predmetnej veci a taktiež na opakovane nesprávne rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré boli pre nezákonnosť zrušené, je zrejmé, že v napadnutom konaní došlo opakovane k zbytočným priet'ahom. Ani prípadné preťaženie súdov ich nezbavuje zodpovednosti za vzniknuté priet'ahy.

11. Napadnuté konanie celkovo trvalo 23 rokov, čo je okrem iných dôkazom toho, že ak aj boli vykonané opatrenia na odstránenie nedostatkov, tieto boli nedostatočné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K predmetu konania:

12. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ – zastúpený advokátom ako kvalifikovaným právnym zástupcom – namieta celkové trvanie napadnutých konaní a nečinnosť, prípadne neefektívnu činnosť označených všeobecných súdov. V tomto kontexte namieta porušenie základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a porušenie svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušenie označených práv sťažovateľ adekvátne premietol aj do formulácie petitu ústavnej sťažnosti.

13. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ bez osobitného odôvodnenia namieta aj porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu s odkazom na čl. 48 ods. 2 ústavy. Porušenie tohto slovne vymedzeného základného práva sťažovateľ nepremietol do petitu ústavnej sťažnosti. Namietané porušenie slovne označeného základného práva na súdnu a inú právnu ochranu sťažovateľ takto namieta v časti mimo petitu, t. j. návrhu na rozhodnutie, ústavný súd preto v súlade s ustálenou judikatúrou (IV. ÚS 174/2011, IV. ÚS 451/2021, IV. ÚS 39/2022) uvedenú námietku považuje iba za súčasť argumentácie sťažovateľa.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote:

14. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

15. Súčasťou stabilnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu je názor, v zmysle ktorého sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd) poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecným súdom) ešte trvalo. Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nemôže dochádzať k porušovaniu označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd sťažnosť odmietne, vychádzajúc pritom z účelu týchto práv, ktorých spoločným menovateľom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci. Inými slovami, ústavný súd poskytuje ochranu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva ešte trvalo alebo k jeho porušeniu dochádza (I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, I. ÚS 22/01, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESĽP (Miroslav Mazurek v. Slovenská republika z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05) vo vzťahu k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. V prerokúvanej veci je zjavné, že v čase podania ústavnej sťažnosti napadnuté konania v merite veci boli právoplatne skončené. Z odôvodnenia ústavnej sťažnosti vyplýva, že v merite rozhodol krajský súd ako odvolací súd už 28. septembra 2016, t. j. pred vyše ôsmimi rokmi, a dovolací súd rozhodol o dovolaní sťažovateľa 14. apríla 2021, t. j. pred vyše tromi rokmi. Po rozhodnutí krajského súdu ako odvolacieho súdu vec nebola právoplatne skončená len v otázke náhrady trov konania a výšky tejto náhrady. V čase podania ústavnej sťažnosti bolo napokon rozhodnuté aj o týchto (vedľajších) otázkach. Sťažovateľ takto podal ústavnú sťažnosť v čase, keď už nemohlo dochádzať k porušovaniu označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Ak sťažovateľom označený porušovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti v jeho veci už rozhodol, nemohol byť v čase podania ústavnej sťažnosti porušovateľom práv sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. v primeranej lehote. Sťažovateľ mal dostatočný časový priestor napadnúť ústavnou sťažnosťou porušenie svojich práv v čase, keď porušovateľ, resp. porušovatelia mali dispozíciu s vecou, a nie až *ex post*, keď už dĺžku konania (vzhľadom na skončenie veci) nemohol porušovateľ, resp. porušovatelia nijako ovplyvniť.

18. Účelom ústavnej sťažnosti je zjednanie nápravy smerujúcej k ukončeniu (prietahovej) veci v primeranej lehote, a tým k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, preto nemožno na výsledok nahliadať len cez prizmu primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré by nemalo byť ponímané ako výsledok a cieľ tohto konania, ale ako dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

19. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ústavný súd nerozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. novembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu